

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

15
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVIII — Број 214 — Субота, 4 фебруар 1956

МНИЦЕН

У ЗЕМЉИ ПАТУЉАКА

11

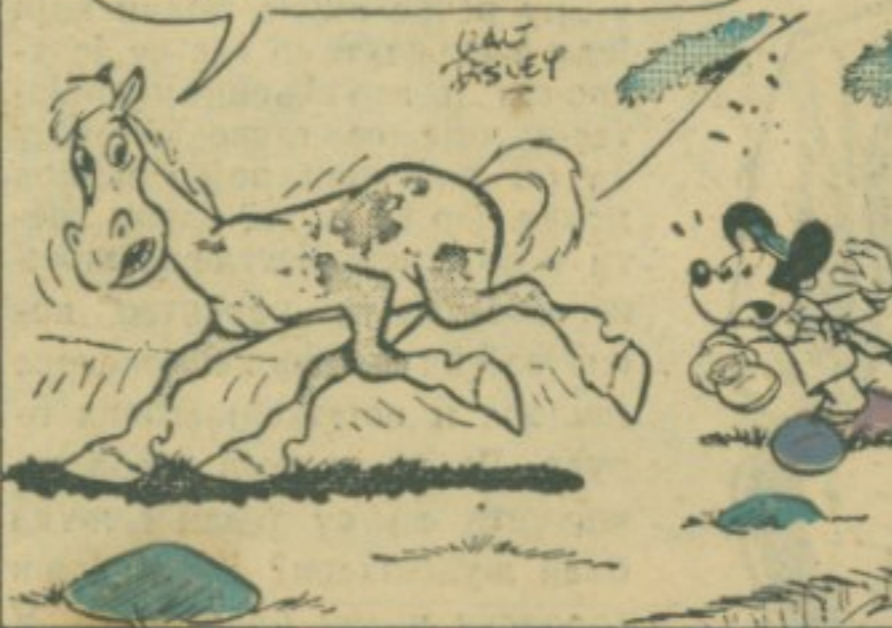

ОВА ЦАРОВНА ЦИПЕЛА МЕ ЈЕ САСВИМ ЗБУНИЛА! РЕКА ТЕЦЕ НАОПАКО...

И НЕ САМО ТО...

И МИ ЈАДНЕ ЖИВОТИЊЕ ИДЕМО НАТРАШКЕ!

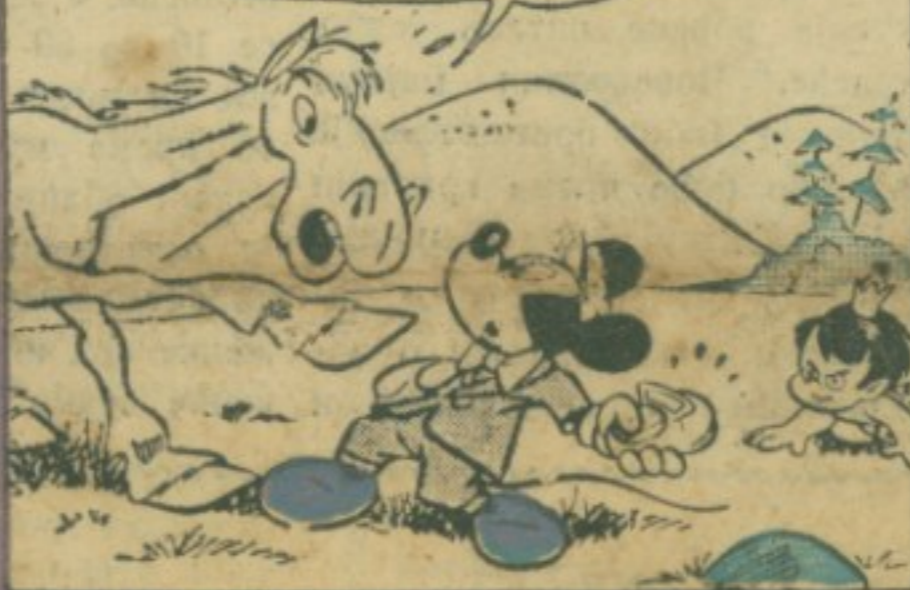

СВЕ ЈЕ САД НАОПАКО! ШТА СИ ТО УЧИНИО?

ОЧАЈАН САМ ЗБОГ ТОГА!

ТА ЦАРОВНА ЦИПЕЛА НИЈЕ ЗА ТЕБЕ! СВЕ СИ ПОВРКАО!

ЧУВАЈ! КРАЈ ЈЕ ДОГРАБИО ЦИПЕЛУ!

ХЕЈ!

ОХ! ПОЗНАВАЈУКИ НЕГОВУ ОПАКУ НАРАВ, СИГУРАН САМ ДА СМО СВИ ПРОПАЛИ!

САД САМ ОПЕТ ОНО ШТО САМ БИО И ОПЕТ ИМАМ ЦИПЕЛУ. САД ДА ПОРАЗГОВАРАМО О КАЗНИ!

КРАЈУ, НЕ ЧИНИ НИШТА ЗБОГ ЧЕГА БИ СЕ ПОСИЈЕ КАЗАО!

САД ДЕВОЈКО ПОШТО СИ ТАКО ЖЕСТОКО УДАРАЛА ПО МОЈОЈ КРАЉЕВСКОЈ ГЛАВИ, ПРЕТВАРАМ ТЕ У РУЖИН ЖБУН...

НАСТАВИ САМО, ТИ СТАРИ...

КРАЈУ! НЕ! НЕ!

ГЛУПОСТ! СВЕ ЖЕНЕ ТРЕБА ДА БУДУ ОВАКВЕ! ЛУПКЕ... И БЕЗ ДАРА ГОВОРА!

А ШТО СЕ ТЕБЕ ТИЧЕ, МЛАДИКУ, ПРЕТВОРИ КУ ТЕ У НЕШТО НАРОЧИТО ЕЛЕГАНТНО! МОЖДА У ЖИРАФУ ИЛИ РИНО-КАКО-СЕ-ОНО ЗВАШЕ!

НЕ САД, КРАЈУ! ДАНАС СИ ИМАО НАПОРАН ДАН! СИГУРНО СИ УМОРАН И...

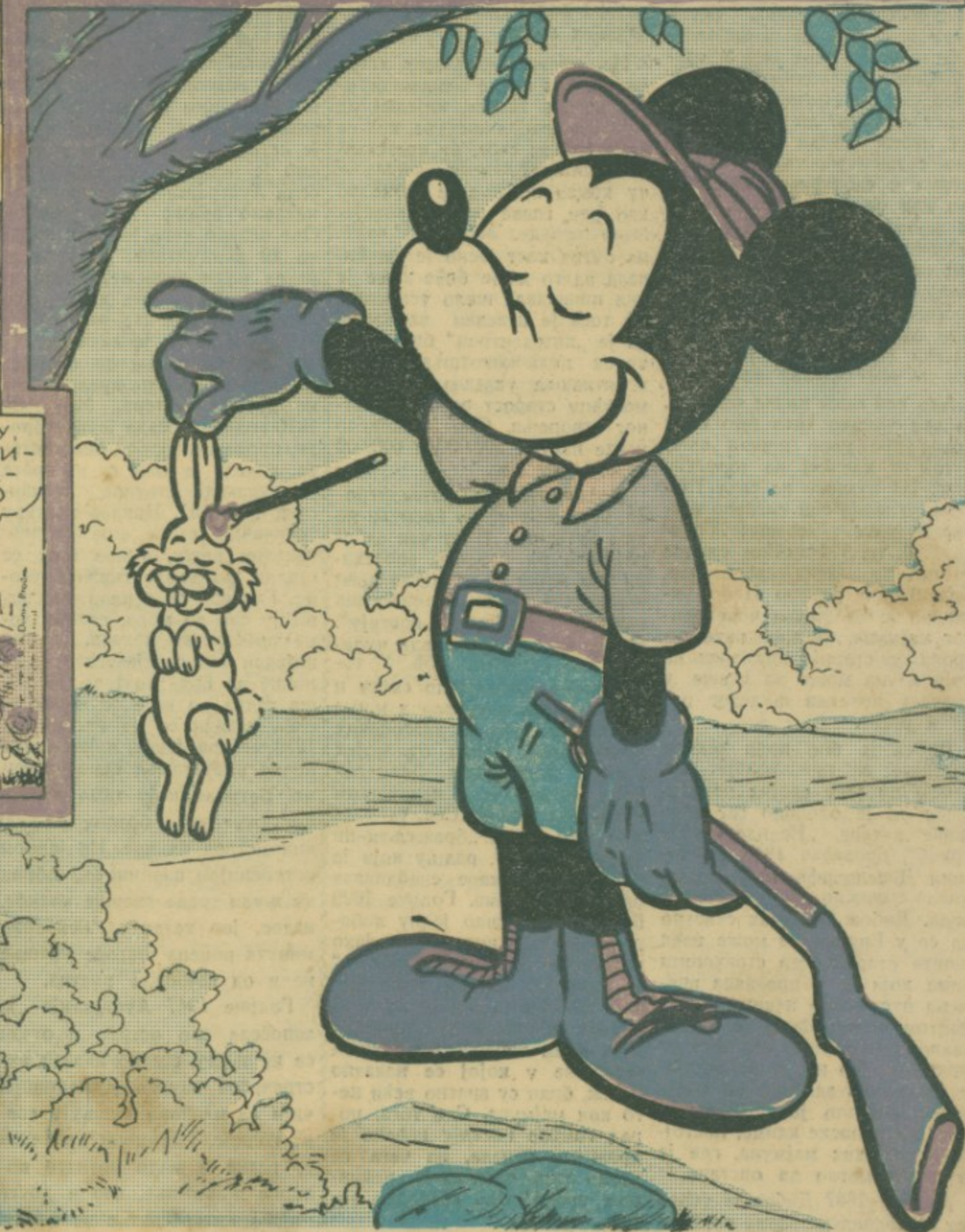
ОПРОСТИТЕ ШТО СЕ МЕШАМ, АМИ НИКАКО У СЛОНА! ПОРАЗИТЕ НАМ СВУ ТРАВУ А КАД ПОЧНЕ ДА ТРУВИ...

ЗНАШ ШТА! ЗАШТО МЕ НЕ ПРЕТВОРИШ У ПАНТЕРА? ОНИ СУ ТАКО ЛЕПИ, ПРАВИ УКРАС ЗА ОКОЛИНУ!

ПАНТЕР! ПАНТЕР! НЕ ЗНАМ ТАЧНО КАКО ТА ЗВЕР ИЗГЛЕДА!

ТРАГАЊЕ за преисториским

завекот

Какви су били први људи — наши преци — и како су живели, занимало је многе научнике, нарочито у другој половини прошлог, а особито у овом веку. Многи научници који су ишли трагом праčovека написали су читаве књиге, у којима су изнели своја занимљива открића. Овде ћемо укратко изнети истраживања немачког научника Фон Кенигсвалда.

Оног дана 1931 године кад сам први пут стигао пред јаванско сеоце Тринил, на обали реке Соло, гомила сељака похрлила је према мом аутомобилу. Подижући приличну буку, сваки од њих ми је нудно на продају тамне каменове необична изгледа и остатке костура преисто-

на острво Јаву, где је у току неколико година претурно читаво брадо окамењених костију давно угинулих животиња. Четврте године догодило се нешто слично грому из ведра неба. Августа 1891, на простору од неколико квадратних метара, указали су се један кутњак, део лобање и најзад једна бутна кост. То је, уствари, био гроб „питекантропа“. На-

Да ли је сличност између „питекантропа“ са Јаве и „пекиншког човека“ само пука случајност, или оба типа представљају наше праплетке? Ово питање ме је необично занимало, па сам га поставио као проблем који треба да решим. Тако сам и ја ступио на позорницу науке, покушавајући да нађем „трећег човека“.

Узимајући као базу индонезјански град Бандунг, у чијој је близини откопан и „човек са Јаве“, образовао сам своју истраживачку групу искључиво од домородаца. Замислио сам себе као истраживача који се налази на тргу златне или уранове руде. Сваког дана откривали смо понеки нов комад. У току неколико година сакупили смо 11 лобања и око 25.000 животињских фосила. У колекцији су се налазиле и две цеванице које се ни по чему не разликују од цеванице данашњег човека.

Мало помало, у мојој свести стварала се све јаснија слика овог места пре 200.000 година: преисториска пољана у дну речне окулке, ловци који једу дивљач тамо где су је уловили и заробљени непријатељи чије се главе отсецају да би победник појео њихов мозак, јер ће на тај начин врати у себе непријатељеве врлине. Све сам то „прочитао“ посматрајући ондашње човекове заклоне и остатке његових оруђа. Да ли из тога треба закључити да су тадашњи људи били људодерци? Да. И наши европски преци били су то. У једној јединој пећини близу Крапине, у Југославији, ископане су нагореле и изломљене кости 40 „неандерталских“ људи, жена и деце чији је мозак био поједен.

Да бих дубље зашао у прошлост, почео сам нова истраживања, али на другом месту. „Напао“ сам „рудну жицу“ из још старијег геолошког доба, која се налазила у брдима Мо-

цокерто, на источној Јави. Једног дана, једним ударцем булдока потресао сам целу науку о преисторији. То се догодило почетком 1936 године. Нађена лобања била је нежна као јајетова љуска, а њено теме још се лепо видело. Није било никакве сумње да је припадала детету, али најстаријем детету на свету, које је лежало под земљом 5.000 или 6.000 векова. Дечја вилица потврђивала је ову претпоставку. Моје колеге сматрале су да је особа којој је вилица припадала морала бити висока 2,5 до 3 метра и да је била тешка најмање 250 до 300 килограма.

Па ипак, раст тога створења није представљао највећи проблем. Посматрајући ниску зубачку, могло се уочити да између очњака и првог преткућњака постоји раздаљина од четири милиметра, такозвана „мајмунска рупа“, захваљујући којој животиња може сасвим лепо да затвори чељуст, упркос огромних очњака. Према једној од најстаријих претпоставки у антропологији, „мајмунска рупа“ означава непремостиву границу између животиње и човека. Међутим, на тој истој вилици јасно се могао видети мали коштани израштај, „спина менталис“, који има само човек. То је онај израштај за који су причвршћени мишићи језика, толико важни за артикулисани говор. Тај супер-горилла, који још није умео да пије воду, већ ју је загреурице њушке сркао из реке, био је у стању и да говори. Он је, уствари, претстављао границу између човека и животиње. Тиме су биле прекраћене дискусије вођене читаво једно столеће. Човеколики мајмун научника Дибоба претстављао је сићушно биће према грдосији коју сам открио код Моцокертоа.

Сада, кад размишљам о досадашњим истраживањима и

кад проценим дужину пређеног пута који нас води у далеко време настајања човека, осећам како ме обузима вртоглавица. Сваки од ископаних остатака које смо открили у току више од пола столећа говори нам нешто одређено. Уместо првог човека, откривено је мноштво развијених мајмуна који су живели и развијали се на два континента и немају рочачке везе, како се то раније мислило. Који је од тих мајмуна наш предак? Ка-

ко се догодило преокрет у интелегенцији, који је обезбедио победу једне једине врсте? Под каквим утицајем? На ком делу земљине кугле? Да ли на Малајским Острвима? У Кини? Или у срцу Африке? На све то одговор ће можда дати неки пастир који ће, претурно је мноштво развијених мајмуна који су живели и развијали се на два континента и немају рочачке везе, како се то раније мислило. Који је од тих мајмуна наш предак? Ка-

Породични живот Пустинске препелице

Пустинска препелица из југозападних крајева САД има занимљив породични живот. У рано пролеће чује се дозивање мужјака, који својом песмом од само три ноте позива женку. Код ових препелица љубав „пролази кроз стомак“. Кад мужјак наиђе на женку, понуди јој какав привлачан комадић хране, а ако га она прихвати он наставаља да је храни. Док женка једе, он око ње игра, шепури се и пушта глас сличан звуждуку. Међутим, то привлачи и друге мужјаке и тада долази до борбе. Противници се костреше, облећу један око другог, а затим почињу да се ударају малим оштрим кљуном. Борба се брзо завршава и побеђени бежи. Ни победник није увек најсрећнији, јер се догађа да док се двојица боре, трећи одмамаи женку.

Пустинске препелице свијају различита гнезда. Негде је то само рупа у земљи, а негде врло пажљиво направљено гнездо. Гнезда су добро сакривена и наслањају се обично на какав кактус, тако да су бар с једне стране заштићена. У априлу женка снеге 10 до 20 јаја, а затим лежи на њима 20—24 дана. За то време мужјак је чува с каквог оближњег дрвета. Својом осматрачицу он напушта двапут дневно, да би пратио женку кад иде по храну. Тражење хране траје од неколи-

ко минута до два сата. То је у првом реду биљна храна, али нарочито послатницу претстављају скакавци. Уколико има воде у близини, пију је, а иначе кљуцају кактусе и пију њихов сок.

Младунци, кад се излегу из јаја, нису већи од врха палца, али одмах могу да се крећу. Цела породица напушта сада гнездо и полази да тражи храну. Мужјак иде напред, за њим младунци, а женка завршава овај птичји караван. У случају опасности, младунци се сакрију под крила мајке, која се умири. Тако непокретно, због њеног неупадљивог перја, тешко ју је приметити. За то време мужјак покушава да скрене пажњу непријатеља на себе и да га одмами. Уколико препеличја породица наиђе на напуштена младунце неког другог пара препелица, она их „усваја“ и тако се број младих увећава. После седам до десет дана младунци већ могу да лете, тако да је кретање целе породице много сигурније, јер у случају опасности могу да се спасу летећем.

Ујесен младунци добијају ново перје, а у пролеће траже себи парове. Живе три до пет година.

риских животиња. Пошто су пре четрдесет година недалеко од њиховог села пронађени остаци „питекантропа“, најдавнијег досад познатог човековог претка, домороци су знали колику важност наука придаје окамењеним остацима скелета. За време студија ја сам у музеју у Минхену испитивао сличне кости, али тога дана кад сам стигао на Јаву једва сам их удостојно погледа. Према мном је стајао много привлачнији циљ: трагање за још удаљенијим човековим претком. Хтео сам да стигнем до самог порекла људи, да откријем оног нашег претка који се борио с преисториским чудовиштима и савладао их. Трагао сам за победником, а не за животињама које је он побеђивао и надживљавао. И да бих ставио руку на ту јуначку главу храброг праоца наше врсте, требало је да претражим свих пет континената, немајући готово никакав путказ на коју страну да пођем.

Ако сам ипак почео од Јаве, то сам учинио зато што су и други пре мене пошли овим путем и наинили на извештај траг. На изласку из села Тринила, угледао сам следећи натпис на камену-међашу: „Године 1891, на 175 метара одавде у правцу запад-северозапад, Холандјанин доктор Дибоба ископао је из земље човеколиког мајмуна, чудовеног питекантропа, најстарији примерак на који наука може да укаже у погледу порекла људског рода и раса“.

Дибоба је био први велики детектив за преисторију. На самом почетку својих испитивања он је одбацио све сумњиве путеве. „Неандерталски човек“ пронађен 1856 у близини Диселдорфа, није заслуживао назив праплетка људског рода. Дибоба је одмах схватио да се у Европи не може наћи ништа старије, јер страховита зима која је у правдана времена пустошила нашим континентом онемогућила је живот таквој врсти бића као што су праљуди, јер им је недостајала природна заштита од хладноће. Третило је претражити пределе тропске климе, постојбину великих мајмуна, где је и човек могао да опстане.

Године 1887 Дибоба је успео да га холандска влада пошаље

учнику није требало много да размишља па да напрта цео скелет и лик праčovека. Путем рачунања утврдио је обим лобање, па се чак усудио да израчуна и величину мозга. Он је том приликом нашао да је запремина мозга морала бити 908 кубних сантиметара, према 600 код шимпанза, који је најинтелигентнији међу мајмунима, и према 1.250 кубних сантита метара код најзаосталијих данашњих људи.

Но, прави проналазак догодио се тек после завршеног ископавања. Наиме, ниједан од нађених делова костура, кад се узме сам за себе, не претставља ништа. И самом проналазачу комад лобање је изгледао као део главе неког развијенијег гориле. Међутим, нађена бутна кост јасно је упунивала на то да је биће коме је она припадала ишло усправио. Из тога је изведен закључак да је „питекантроп“ био полачовек пола-животиња. Даља испитивања указала су и на могућну старост овог загонетног створења. Оно је живело негде између 200.000 и 600.000 година пре нас.

После открића питекантропа, истраживачи су кренули новим путевима. Нису чак заборавили ни кинески апотекарски код којих су се могле наћи окамењене кости, познате под именом „змајевих костију“. Њима су они придавали чудесну, исцелитељску моћ. У току својих трагања по свету и ја сам често навраћао к њима и тако долазило до драгоцених обавештења. Један од мојих колега, Канађанин Девидсон Блек, открио је у пекишком предграђу Ши-Ку-Сан, што на кинеском значи „брежуљак пилевих костију“, радњу која је кинеске апотекарке снабдевала свакимм костима. Године 1929 Блек је пронашао једну лобању чији појединачни делови јако потсећају на „питекантропа“ са Јаве. Ни на њој чело још није постојало, док су ојачали луковни обрва били огромни. Али, обим лобање, а нарочито шупљине у којој се налазио мозак, били су знатно већи него код мајмуна. Сем тога, поред гомиле костију нађено је прилично пепела, из чега се могло закључити да је „пекиншки човек“ био господар ватре.

Н

а бескрајној пучини Тихог Океана има доста пустих и усамљених острва. Али, како кажу неки стручњаци, најусамљенија и највише страшним ветровима изложена тачка на земљиној кугли је острво Херд. И још нешто: оно је један од најмањих посела Аустралије, о коме се до недавно веома мало знало. Ово острво дуго је 43, а широко 19 километара. Настало је услед подморске вулканске ерупције. Вулканска купа димје се 2.740 метара над морем. Сам вулкан и данас је активан. По временом долази и до ерупција, мада се лава не прелива преко рубова кратера. Међутим, 1910 године посада једног брода, пролазећи поред овог острва, видела је како су из кратера искакале стотине вулканских „бомби“. Прилаз кратеру спречавају стене које се вертикално дижу, а низ њих се стално котрљају снежни усови. Глечери се с планине спуштају све до мора, где их ломе побеснели таласи. Досад ниједан човек није успео да се попе до врха кратера. Највишња тачка ло које се човек успео налази се на висини од 1219 метара. Ипак, највећу препреку претставља сурова клима. Ветрови који тамо дувају достижу често брзину од 200 километара на час. На једном истуренијем планинском обронку људи граде снежне колибе, иглое, јер ветар за неколико минута поцепта шаторе начињене и од најбољег платна.

Године 1947 Аустралија је запосела ово острво и отада се на њему стално налази аустралиска научна експедиција, чији се чланови смењују сваке године. Научници проучавају ретке и мало познате поларне животиње, као и друге појаве интересантне за науку.

У окриљу ветрова и таласа

Пре ове научне експедиције на острву нико није стално боравио. Острво Херд открио је 1853 године амерички капетан Херд, командант једног брода за лов на туљане. Он се, додуше, није искрцао на острво, јер су га у томе спречили високи таласи и јака бура. После неколико година овамо су дошли ловци на туљане, који су извршили прави покољ међу поларним животињама. И сад се овде могу наћи трагови њиховог боравка: јамае у земљи у којима су топили маст морских слонова, чауре метака, зарђали врхови копаља. Све се то налази разбацано око порушених колиба у којима су ови ловци живели.

Године 1873 поред острва је прошао један брод с научницима, који су на његовим незалеђеним плажама нашли 40 људи. Они су испричали научницима следеће: — Пре нас су овде били ловци, који су на острву боравили и за време страшних поларних зима. Али, многи су померли, а неки су од великих невоља и полудели. Ти би изишли из колиба и, слудуи и у очајању, пошли према глечеру, да се више никад не врате. Друге су убијали њихови другови, јер нису могли да гледају њихове паклене муке. Кад наступи поларно пролеће, острво Херд оживи. Огромни и незграпни морски слонови и пингвини долазе да излегу младе. Ту се онда окупи и на хиљаде морских птица. С пролећа и у лето острво ври од ових животиња, јер им оно пружа добру заштиту. Овде је многе и туљани са скупоченим кривом, које су у про-

шлом веку људи толико убијали да су готово потпуно искорени. Сад на северном врху острва живи једна мала колонија ових туљана. То су чувени силескин-туљани. Има и такозваних маракона-пингвина, као и величанствених албатроса, који праве гнезда на врху црних стена.

Научници који овде бораве врше разноврсна испитивања. Поред осталог, они ударају паче младунцима морског коња, да би биолози могли да утврде њихово годишње кретање. Од 1949 природњаци су обележили прстеновима хиљаде морских птица. Цинковске птице зовоје које су добиле прстенове на овом острву виђане су касније готово на свим континентима јужне хемисфере, а то је знак да ови морски лешинари крстаре великим пространима. Морска ластва, једна од најчуднијих селица света, такође се овде повремено виђа. Кад се приближи јесен, птице одлазе у то-

плије пределе, а само опаки морски леопард, који припада породици фока, остаје у деденој води и на махове излази на обалу, да би спавао после обичног ручка.

Обала око острва Херда толико је опасна да треба месец дана да се опдвои. Јужна страна мало је позната, јер подводни глечери стварају непролазну препреку. Сви су изгледали да ће ово острво постати једног дана центар нове

аустралиске индустрије: лова на планктоне. Иначе, лов на китове је у опадању, јер се брзо смањује број ових цинковских животиња. Стручњаци су утврдили да ће бити већа корист ако се масноће добијају из китове хране: планктона, који су познати под именом „крјла“. Њих је све више, па су направљени и бродови са специјалним отворима за хватање планктона, који ће се прерађивати на самом броду.

Како се живи НА ОГЊЕНОЈ ЗЕМЉИ

Огњена Земља, група острва која се састоји од једног већег и више мањих, заузима простор од 72.000 квадратних километара. Западни део Огњене Земље припада Чилеу, а источни Аргентини. Највиша планина је Монте Сармиенто, која је висока 2.300 метара. И на њој и на другим планинама има много глечера. Земљиште Огњене Земље је повољније за сточарство него за земљорадњу. Становништво се бави још риболовом и испирањем злата у рекама. Староседеоци острва, Индијанци, готово су изумрли.

До Огњене Земље, великог острва на крајњем југу Јужне Америке, најлакше се долази из чилеанске провинције Магеланес, која је удаљена од престонице Сантијага читавих десет дана путовања бродом. Од Пунта Аренаса, главног града ове провинције, до Порвенира, главног града Огњене Земље, лет авионом траје свега дванаест минута, под условом да су временске прилике повољне. Изненадни снегови, чак и усред лета, густа магла која се спусти за свега неколико минута, ветрови који се зачас претворе у ордан — све је то унело у чилеански ред дећења обавезну реченицу: „Ако време дозволи...“ Стога нико неће протестовати ако, уместо у девет, авион пође у десет или у једанаест сати, јер се лако може догодити да узлети тек сутрадан или чак идуће недеље.

Дакле, ако се с временом има среће, онда мали авион после кратког лета слеће на пампу, која се само из учтивости може назвати аеродромом. Сем једне бараче, која служи као чекаоница, и неколико аутомобила који путнике превозе у град, ту ничег више нема.

Порвенир лежи у дну залива, неких осам километара далеко од аеродрома. Улице су врло лепе, али на њима обично нема ни живе душе. Куће су чисте и имају шарене кровове. Уз мали мола у луци пристају наизменце, сваки други дан,

два бродића који одржавају везу с копном, наравно и они „ако време дозволи“. У граду постоје две апотеке и биоскопска сала с неколико редова столица, где се могу видети прастари филмови који се ваљда нигде више не дају. Али, праву знаменитост Порвенира претстављају два споменика на његовом тргу. Један је подигнут белом медведу; градско поглаварство, изгледа, није знало да на Антарктику уопште нема белих медведа! Можда баш због тога овај споменик је постао надалеко чувен и сад служи као позадина за већину туристичких снимка. Други је подигнут Индијанцу-староседеоцу Огњене Земље. Каква иронија судбине! Умногome захваљујући баш белим „цивилизаторима“, нестало је ових староседелана с лица земље у релативно кратком року. А све до пре неких педесет година власти у Магеланесу плаћале су једну енглеску фунту за пар индијанских ушију!

Високо горе, на висоравни Кордон Бакедано, живе копачи злата. Станују у земунцима, чији су једини намештај празни сандуци и овчије коже. Са отвореног огњишта дим се дим и с муком пролази кроз мали отвор на таваници. У врелом пепелу пеку се велики хлебови, тешки по десетак килограма. Мучан је живот ових копача злата. По цео дан стоје у леденој води, шибани кишом и ветром. Злато до кога долазе скупо је плаћено. Преврћу се хиљаде кубика земље, а да би се довела вода за испирање злата морају се копати дуги ровови. Сукоби око воде врло су чести, па због њих и главе падају.

Колико се тешко долази до злата, толико се лако остаје без њега. У том погледу сцене из Порвенира потсећају на сцене из неког филма о Дивљем Западу. Злато се ту зачас испусти, а онда почиње све изнова: преврћи земљу од јутра до мрака да би дошао до новог...

Каже се да је Огњена Земља златна земља, јер у њој постоје три врсте злата: црвено, бело и црно. Црвено је оно злато о коме је досад било речи, бело су велика стада оваца, која власницима доносе милионе, док црно злато тече из извора у Мананцијалесу, јединих петролејских извора у Чилеу. До њих се долази после пет часова војње аутом од Порвенира, друмом који пролази поред неколико језера. На једном од њих, Лабудовом Језеру, налазе се понекад хиљаде црних лабудова. Друго, Зелено Језеро, има тамнозелену воду и на њему се могу видети јата фламинга, који су овамо, из ко зна којих разлога, долетела из тропских крајева.

Јагода једној баштована

Адолф Хорстман, баштован из Елмсхорна, произвео је нарочиту врсту крупних јагода које расту на сваком месту и сазревају од почетка марта до краја новембра. Чим је ботанички институт из Хамбурга објавио ову вест, Хорстман је почео да добија поруџбине из целог света. Досад је добио око 300.000 поруџбина. Проналазач продаје једну кесичу семена за 500 француских франка.

Нова јагода, која је добила име „Соња“, расте у саксијама на балконима, затим између камења, а њена стабљика може да се диже и уз жицу и да достигне висину од два метра. За време од шест до осам месеци сваке године она даје крупне и изванредно укусне плодове у великој количини, тако да ће у скорој будућности, према предвиђањима Адолфа Хорстмана, јагоде постати једна од највреднијих и најомиљенијих врста воћа у свету.

WALT DISNEY'S ЛЕГЕНДЕ О ДЕВИ КРОКЕТУ

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

вуља наизменичне струје, састављена од великог броја тачака.

СПРАВА ЗА СПАСАВАЊЕ ЗАТРАПНИХ ОВАЦА

Често се догађа у разним крајевима света да снежне менаже по планинама затрпају стада оваца, па и људе. У Дарбишају, у Енглеској, фармери врше пробе с јединим инструментом који потсећа на лекарски стетоскоп. Ова справа хвата одјеке удараца затрпаних животиња. Стручњаци сматрају да је она довољно осетљива да би могла да открије затрпане овце изнад који се налази снежни покривач дебео један метар. Неки мисле да ће се ова справа моћи употребити и за откривање људи затрпаних снегом.

КРИНОЛИНА

Кринолина је широка женска сукња растегнута обручем у облику звона. Била је у моди средином 18 века.

БАЉА

Баља је био талир који су жене носиле на челу, и то придепут за калу. Служио је као накит у пећкој и прирепској области.

АВАРИ

Авари су племе турског порекла, а у словенским изворима помињу се као Обри. По начину живота и изгледу личили су Хунима. Они су под притиском западних Турака, средином 6 века, кренули из централне Азије у Европу. У Европу их је стигло око 20.000, а доцније, кад су им се придружила хунска и бугарска племена, њихова војска је, крајем 6 века, бројала око 50.000 ратника.

Као коњаници они су се углавном држали равница и настанили су се око Дунава. Једно време помагала их је Византија, јер јој је то ишло у рачун. Они су окупили око себе остатке ранијих хунских насеља, покорили Словене у Панонској долини и створили прилично јаку државу. На челу државе био је хаган, а у 6 веку нарочито се истакао хаган Бајан. Године 582 они су од Византинаца узели вајан град Сирмијум (Митровицу), а 626 године узалуд су нападали Цариград с копна и

с мора. После неуспеха Авара под Цариградом, Словени су дигли устанак против њих и образовали краткотрајну државу под Самом.

Средиште аварске државе налазило се у котлини између

Дунава и Тисе, где је био и њихов главни град са чувеним рингом, који је ограђен са девет опкопа од камена и иловаче. Аварску државу срушио

је Карло Велики у борбама од 791 до 799 године. У именима наших крајева има и трагова аварског имена, као што су: Обровац, Обарска, итд.

КО ЈЕ БИЛА НАТАЛИЈА ЦВЕТКОВИЋ?

Наталија Цветковић је била сликарка-акварелисткиња. Рођена је 6 јуна 1888 године у Смедереву. Нижу гимназију и сликарску школу свршила је у Београду, затим четири године Школе уметничког заната у Минхену и академију Жилијен у Паризу. Највише је радила портрете, ентеријере, мртве природе и пејзаже. До 1915 године радила је само масним бојама, а доцније је прешла и на аквареле. Била је наклоњена акваредима великог формата од којих су познатији: „Калемегдан“, „Кројачница“, „Алкохоличари“ и „Лончарица“. Умрла је у Београду 1928 године.

ОНДОГРАФ

Ондोगраф је електрични апарат помоћу кога може да се убележи на лист хартије кри-

МАШИНА која ће ослободити људе ЊИХОВЕ ТЕЖИНЕ

Пре пола века, енглески књижевник Х. П. Велс претсказао је да ће се пронаћи апарат који ће неутралисати земљину тежу и ослободити људе и предмете њихове тежине. Данаас је то смело пророчанство почело да се остварује. Неколико америчких научника завршило је планове за изградњу великог датећег диска на коме неће постојати тежина. Они такође предвиђају изградњу нарочитих машина које ће бити у стању да ослободе тежине све предмете на мањој или већој површини земље. А све то — ако је веровати њиховим изјавама — биће остварено кроз две године.

У том новом свету ослобођеном тежине људи ће лако научити да лете. Замислимо — описују амерички научници — да један велики град као што је Париз буде ослобођен тежине. Парижани ће моћи слободно да се крећу у свим правцима кроз ваздух, употребљавајући мање напора него данашњи људи приликом спорог хода. Капије високих зграда неће се више налазити искључиво у приземљу; и на сваком спрату биће по једна улазна врата. Штавише, људи који станују на шестом, десетом или двадесетом спрату моћи ће да излазе из својих станова кроз прозор и да изаберу најкраћи пут до свог циља. А то њихово кретање кроз ваздух биће слично пливању кроз воду. Место да се уче да ходају, деца ће се од детињства учити да лете. Аутомобили, аутобуси, трамваји, бицикли и

друга данашња превозна средства постаће непотребни, јер ће свако моћи да се креће великом брзином (око 50 километара на час), употребљавајући притом само незнатан део своје мишићне снаге. За лет људи ослобођених тежине биће довољно неколико снажних замаха сваких сто метара. А ако се неком баш много жури, моћи ће да се користи јединим моторима-пропулсорима, помоћу којих ће се кретати брзином од 200 и више километара на час.

Може се замислити каква би катастрофа настала ако би се централа за неутралисање земљине тежине неочекивано покварила. Људи-птице, разне животиње и предмети почели би, као киша, да падају с неба.

Ево како амерички научници објашњавају тајну своје машине за уништење тежине. Из Њутновог закона опште гравитације произлази закључак да се инерција, односно тежина сваког тела, могу неутралисати помоћу покрета. Што се тело брже креће, то је његова тежина мања. Последиче овог правила свакодневни доживљаји пилоти млазних авиона назвучне брзине, у којима се дејство земљине тежине готово не осећа. Научници су израчунали да би на Земљи престало дејство тежине кад би се она окретала око своје осовине за један сат и 24 минута, а не за 24 сата, тј. кад би дан трајао само нешто више од једног сата. Накало, брзина окретања планете на којој живимо не може се никаквим начином повећати,

Како неутралисати дејство земљине тежине и ослободити тежине она тела која се не крећу? — то је проблем који је више година мучно професора Вацлава Хлаватија, Ајнштајновог ученика. Он је био свестан да та „чаробна машина“ треба да уништи дејство тежине која је сразмерна огромној маси Земље. Хлавати је нашао решење проблема тек кад је открио да је тежина у ствари облик испољавања електромагнетизма тела, електричне зареде људи могу да заробе и контролишу, као што контролишу звучна таласања — у радиофонији, и светлосна таласања — у телевизији.

Недавна атомска открића потврдила су ову претпоставку. У језгру атома сваког тела налазе се сићушне честице: протони, неутрони и мезони. Око њих се огромном брзином окрећу електрони. Тако електронни атома гвожђа направе око његовог језгра милијарду окрета у милијардитом делу секунде. Повећање брзине кретања протона код гвожђа даје металу његова магнетска својства, која парализују дејство земљине тежине. Захваљујући таквим атомским магнетима, бетатронима и другим инструментима атомских лабораторија, моћи ће се огромно повећавати брзина окретања електрона око језгра атома.

На тој основи израдио је научник Глухарев свој план о апарату који ће створити једно поље у коме ће сва тела бити ослобођена тежине. Први апарат ове врсте имаће облик диска и на његовој површини ће огромном брзином

струјати милијарде милијарди електрона. Летећи диск ће стварати магнетско поље, које ће неутралисати привлачну силу земљине тежине и ослободити га тежине. Он ће стајати непомичан у ваздуху, без опасности да падне, и моћи ће из места да развије огромну брзину, пошто људи и предмети на њему неће бити изложени закону инерције. Неки научници сматрају да можда баш ови смели пројекти претстављају решење тајне „летећих тањира“.

Кокосови ораси као новац

У америчком граду Саут Бренду, у трговинама, гости онцама и на биоскопским благајнама као средство размене не служи само новац, већ и — кокосови ораси. То је једини град у САД у коме грађани за свакодневне куповине носе пуне торбе кокосових ораха.

Порекло овог обичаја није ништа мање чудно од самог обичаја. Пре осамнаест месеци, грађанин афричке републике Либерии Лоди Апкао, на чијем имању расту у обиљу кокосове палме, понудио је универзитету у Саут Бренду да му пошаље на школовање свог сина Михаила Уда, с тим да школарину плаћа у кокосовим орасима. Погодба је убрзо закључена. Универзитет је пристао да младић за своје школовање, књиге, стан и храну плаћа хиљаду комада кокосових ораха месечно. Ректорат универзитета убрзо је увидео да је овај начин плаћања школарине врло повољан и донео пропис да сваки студент који то жели може да плаћа школарину у кокосовим орасима, по курсу од пет ораха за један долар.

Школовање Михаила Уда на предвало је, на опште задовољство његових наставника. Мајка му је за целарац слала 500 кокосових ораха месечно и свако после подне, праћен

читавом поворком другова, Михаил је олазио са њим пуним ораха у посласличарице и биоскопе и чајњава их, плаћајући све овом необичном методом. За кратко време касе трговина у Саут Бренду напуниле су се кокосовим орасима. Недавно је Михаил Удо напустио своје гостопримљиве домаћине и вратио се у домовину, али је у Саут Бренду остварио обичај да се разне набавке могу плаћати у кокосовим орасима.

Натљивце за слабе ђака

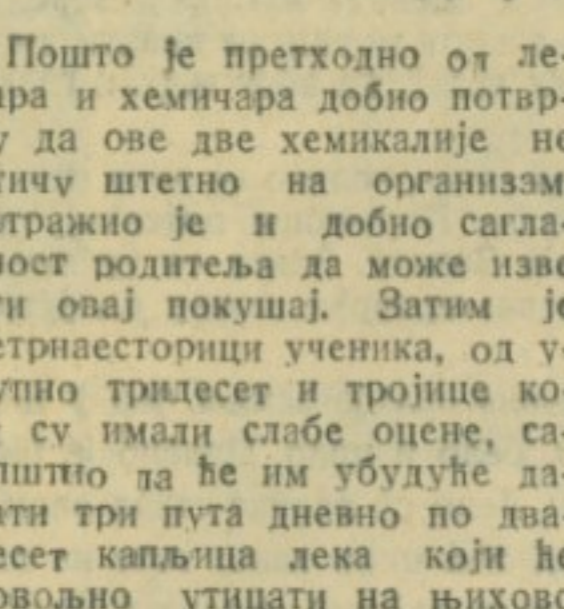
Неки Ханс Крузе, учитељ у једном градићу у Вестфалији, дошао је на оригиналну идеју. Неудовољан успехом својих ученика, решио је да покуша да помоћу фосфора и глутаминске киселине утиче на њихову концентрацију, способност схватања и брзину рада. На ову идеју дошао је захваљујући једном чланку у неком стручном листу.

После четирх недеља износио је тај проценат 88 отсто, а после десет недеља раније слаби ђаци престигли су у знању своје другове. И код осталих предмета постигнути су добри резултати.

Значи ли то да ће Крузеов подухват револуционисати наставу?

Статистике у Немачкој покажу да су у односу на 1930 годину дошао дошао у школама за око 15 отсто слабији. Нарочити тестови психолога показали су да је у истом раздобљу памћење код ученика опало за пуних 26 отсто, а у сличном проценту и способност за учење страних језика и за стицање техничких знања. Све су ово, тврде стручњаци, последице великог техничког напретка. Телевизија, радио, светлеће рекламе, саобраћај и темпо данашњег живота неповољно утичу на способност концентрације младе генерације. Како се глутаминска киселина и фосфор појављују у природном процесу размене материја у мозгу, то је њихово узимање само долавање потребних састојака организму.

Изгледа, међутим, да овакав начин „лечења“ слабих ђака неће моћи да има широк примена, јер фосфор и глутаминска киселина изазивају нервозу код деце код које је рад штитне жлезде убрзан. Ипак, он ће моћи да се примењује у појединачним случајевима, уз претходну сагласност лекара, код оне деце која не постижу успех у учењу и поред свих настојања наставника и родитеља.

Пошто је претходно од лекара и хемичара добио потврду да ове две хемикалије не утичу штетно на организам, затражио је и добио сагласност родитеља да може извести овај покушај. Затим је четрнаесторици ученика, од укупно тридесет и тројице који су имали слабе оцене, саопштио да ће им убудуће давати три пута дневно по двадесет капљица лека који ће повољно утицати на њихово учење.

Десет недеља су ученици гутали капљице и статистика коју је учитељ за то време водио показала је запањујуће резултате. Пре узимања капљица, слаби ђаци су из рачуна достигали само 76 отсто знања својих обдаренијих друго-

АУТОМОБИЛИ

ЗА КОЈЕ СЕ СВЕТ НИЈЕ ИНТЕРЕСОВАО

Обично се сматра да је аутомобил изум XIX века. У ствари, прва возила која су се кретала сама, без коњске или неке друге животињске вуче, била су позната пре више стотина година. Она су изазивала чуђење савременика, страх, дивљење или презир, али никоме ни на памет није падало да би та гвоздена чудовишта могла да се употребе у саобраћају место брзе и лаке дилижансе.

Прво возило које се само креће изумео је један француски мисионар у Кини, 1650 године. Како је изгледао тај „аутомобил“ данас се тачно не зна, јер никад није пренио из Азије у Европу. Један век касније, париски „Журнал“ објавио је вест да је начињено возило које се креће без коња. Међутим, оно никог није заинтересовало. Исту суд-

бину доживео је и огромни гвоздени парни трицикл инжењера Жозефа Киња, 1770 године. Та направа била је тежка 5.000 килограма и прелазила је пет километара на час. Својим возилом Киња је прешао пут од Париза до Вена, а напутио се и у Енглеској. Али за људе тога доба Кињово возило представљало је само занимљиво чудовиште, које је 1801 године заувек смештено у Музеј заната и вештина. Ни Енглец Мурдох (1792), ни Американац Еванс (1801) нису имали много више успеха са својим возилима.

Тридесетак година касније, Енглец Ханкок и Француз Шарл Лиц конструисали су парне омнибусе са више седишта, који су били знатно бржи од својих претходника, али, поред дилажансе и возила који су се тада појавили, и они су проишли незапажено. Леноар је 1863 године прешао аутомобилом пут Париз-Жонвиль и натраг, у дужини од 36 километара, за три сата, али је трошио толико много гаса да је и лети и зими морао да иде пешке да би уштедео довољно новца за експерименте. Први економичнији аутомобил ове врсте конструисао је Немачко, 1878, а први аутомобил коме је за погон служило минерално уље направљено је Француз Лоц из Нанта.

У то доба већ многи конструктори праве аутомобиле и мисао о возилу које се само креће лебди у ваздуху, чује се у многим уста, среће се на сваком кораку. Чак је и седамнаестогодишњи гимназиста Кошмеман, у дворштинској родитељској кући у градићу Јура, направно парно возило које одлично иде. Звонар Амаде Боле

начинио је аутомобил који је назвао „Послушност“ и њиме је прешао пут Париз-Ле Ман (230 километара) за 18 сати. Аутомобил је био тежак 4.800 килограма, могао је да прими 12 путника, а његова максимална брзина износила је 40 километара на сат. Три године касније аутомобил је добио мењач и диференцијал. Најзад се министар јавних радова смислио на Болеа и дао му дозволу за возњу, прву на свету, али под условом да Боле пријави министарству свако своје „путовање“ и правац кретања три дана раније. Један енглески закон наредно је 1861 године да сваки аутомобилиста мора пред собом да има телала који ће упозоравати свет на опасност. Ова наредба била је на снази до 1896 године. У Америци су аутомобилисти морали да зауставе своју машину чим примете пред собом запрежна кола, а у Немачкој су им биле наметнуте огромне таксе. Први човек који је производио и продавао аутомобиле био је Француз Боле.

Прва трка за „возила без коња“ организована је на путу Париз-Руан 1894 године. За њу су била пријављена 102 аутомобила, а дужина пута износила је 126 километара. Аутомобилиста су за погон служили: пара, нафта, бензин, компримирани ваздух, електрична енергија, на чак и федери. За време елиминаторних такмичења падо је у несвесност 80 возача, тако да је са старта пошло свега њих 22. На циљ је први стигао парни ауто Диона Бутона, који је прешао стазу за 5 сати и 40 минута, то јест брзином од 22 километра на час.

СНЕЖАНА

ИЗДАМ ПАТУЉАКА
WALF DISNEY

МИСЛЕЛИ ДА ЈЕ СНЕЖАНА МРТВА, ПАТУЉЦИ СУ НАПРАВИЛИ ЗА ЊУ СТАКЛЕНИ КОВЧЕГ И ОДНЕЛИ ЈЕ НА ВРХ ПЛАНИНЕ...

ГОРОМ ЈЕ ЈЕЗДИО МЛАДИ КРАЉЕВИК, КАД ИЗНЕНАДА УГЛЕДА СНЕЖАНУ... ОД БОЛА ЈЕ ЈАУКНУО...

ВЕРОВАО ЈЕ ДА ЈУ ЈЕ ДОЦКАН НАШАО...

Ту се у великом броју састају Персијанци, Јермени, турски и македонски трговци, и вапшар у Лајпцигу

једва да се може упоредити с овим". Реч је овде о чувеном вапшару који се у току 18 века сваког 8 новембра одржавао у Футогу, значајном трговиншту у близини Новог Сада. Тако је забележено у Лексикону који је 1786 године штампао Јован Матија Корабински, износећи у њему много драгоцених података и о стању српског народа у земљама тадање Мађарске, нарочито у градовима и велим насељима. Из тих података види се да су још и крајем 18 века у појединим мађарским градовима Срби држали трговину у својим рукама. То је било време успона оне српске грађанске класе којој се обраћао Доситеј Обрадовић и други наши књижевници-просветитељи, националисте и патриоте како су сами себе радо називали.

Тридесетак година пре појаве Лексикона, неки бечки трговац штампао је извештај у коме је саопштио податке о трговини, трговачким приликама и најзначајнијим трговцима у појединим местима Мађарске, Темишварског Баната и Срема. Он нарочито истиче Сентандреју, славно српско насеље на Дунаву изнад Будима, које нам је данас остало сачувано једино у роману Јакова Игњатовића, пре свега у његовом "Вечитом младожењи". По речима овог непознатог бечког трговца, Сентандреја, је најбогатије трговачко место у целој краљевини Угарској, у коме сву трговину држе само Срби. Они одржавају трговачке везе с најудаљенијим земљама турске империје, а на лајпцишком вапшару (без њих се, каже, не може ни замислити тај вапшар) одређују цене појединим артиклима. У Будиму и Пешти знатан је број српских трговаца који имају своје филијале и у другим градовима. Ти трговци уживају извесне привилегије, а понегде се удружују у такозване "компаније", које држава толерише, јер једино они обављају живу трговину између аустријске и турске царевине, тако да у не-

ку руку држе и њен монопол. У градовима на Дунаву, од Коморана до Панчева, током XVIII века живе и Срби. У неким је њихових насеобина нестало, а други се, опет, развијају као српски градови, Будим је, на пример, имао своју засебну српску општину (као и Темишвар, управо седиште Темишварског Баната) и засебну "српску варош". Читави делови градова били су насељени Србима. Али, и та су насеља доживела судбину Сентандреје. У понеким су се сачували као спомен на српске становнике само називи улица — "српски сокак", најчешће.

Но, поред насеља која су нестала јављала су се и нова. Тако се Нови Сад развио као предграђе Петроварадина. Још 1697 године то је било сасвим мало насеље, насељено Србима, углавном земљорадницима. Називају га Петроварадински Шанац и "српска варошица". Србима је било забрањено да станују у петроварадинској тврђави, па се зато насељавали у Шанцу. Године 1720 Ша-

КРОЗ ГРАДОВЕ НА ДУНАВУ у XVIII ВЕКУ

нац већ има 112 српских кућа и десетак немачких и мађарских. Због своје напредне трговине, ово насеље је 1748 године проглашено "слободним краљевским градом".

Најмање швајцарске новине ИЗЛАЗЕ У ХИЉАДУ ПРИМЕРАКА

Амерички дневни лист "Њујорк Дејли Њус" штампан се у два милиона примерака, а недељом у четирим милионима. "Чикаго Трибун" излази редовно у милион и по примерака. У поређењу са овом давном новинске харти-

Отада се развија и цвета Нови Сад, задуго највеће градско српско насеље. Корабински у свом Лексикону (1786) наводи да Нови Сад има око 2.000 кућа и 10.000 становника. Две трећине сачињавају Срби, а остало Немци, Мађари и Јевреји. "Ово место је, пише Корабински, нарочито постало значајно откада је Београд пао у турске руке (1739), јер су тада прешли овамо најимућнији трговци. А то је учинило да је место трпљивошћу грађана и њиховом радношћу постало једно од првих и најбољих тржишта у краљевини Угарској".

У Новом Саду задржавају се трговци из свих источних земаља, који својом трговинском повезују Немачку и Мађарску с Турском. "Нови Сад прехранује и Петроварадин, као шаље све врсте животних намирница, а штавише и млеко, сир, масло, јаја и сву зелен, јер се грађани из тврђаве брину само за себе и не доносе много животних намирница на трг". Између Петроварадина и Новог Сада обављао се сталан саобраћај преко понтоноског

моста, "а понтонијери превозе људе оскелама и сплавовима с једне обале на другу". Нови Сад је и културно напредовао. Ту је већ 1731 године постојала "Латинска школа", а 1790 наш просветитељски писац Емануел Јанковић отворио је и прву књижару. Једно време Нови Сад је и средиште српског сликарског и уметничког живота. Он је нарочито добио изглед уређеног града после калдрмисања улица.

Почетком 18 века, Земун је био мало трговинско ограђено палисадама. Но, већ у другој половини истог века он има око 7.000 становника. Половина од тог броја сачињавали су Срби. Као погранично место између две велике царевине, и Земун је убрзо постао значајно трговачко средиште. Ту су била велика стоваришта "немачке и турске робе", а продавала се роба из Немачке, Угарске, Италије, Француске, Холандије и са Истока. "У Земуну су се могли размилити новци било које врсте из Европе и Азије". Због живе трговине, новчарство је било врло развијено и у "сребробогатом" Земуну узвек су сребрњаци и латинци из свих крајева света.

Последње значајно трговачко место на Дунаву у земљама аустријске царевине током 18 века било је Панчево. Од Турака је ослобођено 1716 године. Тада је имало свега око 70 кућа, сазиданих од блата и плетера, које би се за великих киша "сасвим растопиле". Но ускоро је Панчево добило бродарско здање и једну солару, па затим и пивару. Као погранично насеље, и Панчево је било утврђено, а испрва су му становници, поред нешто Срба, углавном били Немци; чиновници, трговци и занатлије. Између 1720 и 1722 у Панчево се у већем броју досељавају Срби из околине Темишвара. Они су имали право да бирају својој општинској управи, чија је

глава био кнез. Срби су се населили изван тврђаве и основали своју "српску варош", или "горњу варош", која се састојала од дрвених кућа и тесних и кривудастих сокака.

У Панчево долазе стално нови становници. Из Србије прелазе трговци и овде оснивају своје радње и подижу магаци. Корабински у свом Лексикону истиче шаренило Панчева што се тиче становника. Срби су у већини, а за њима одмах долазе Немци, које државна власт стално колонизује по Банату и банатским градовима, излазећи им у свему ususret. У Панчеву живи и приличан број Јевреја и Цинцара, који су сви од реда трговци. "Панчево има разних одлично саграђених личних зграда које већином припадају српским трговцима као и неким уметницима различитих вера... Ово место, које броји близу хиљаду кућа, због јаке трговине с Турцима прилично је живо, по оној је у свако време непријатно, јер улице нису калдрмисане".

Тако у свом Лексикону пише економиста и географ Јован Матија Корабински о градовима и насељима на Дунаву, истичући у првом реду њихов привредни живот и постојење тог живота. У великом броју градова и насеља у Подунављу и Панонији он је затекао јаке српске насеобине. Само неколико деценија касније многе од њих нестају или сасвим губе значај, нарочито оне које су остале без свога националног здања и отцепиле се од масе својих сународника. То је била и судбина славне Сентандреје, Будима и других. Јаков Игњатовић написао је неколико чланака "у вечиту успомену Сентандреје". Један од њих завршио је речима: "Путничке, кад путујеш уз Дунав за Сентандреју... погледај ту дивну панораму, па ћеш видети варош која као да је на табли планине насликана, слеђена. Кад дођеш на паробродску станицу, немој гледати на људе, Србе, јер ће ти жалост о прошлости приповедати". Јаков Игњатовић је ово написао 1884 године, кад је у Сентандреји живело још свега неколико стотина српских становника.

НАЈВЕЋИ МЕДВЕД НА СВЕТУ

За највећег медведа који је уловљен у току последњих сто година сматра се диновски гризли кога је недавно убио амерички фармер Е. Жилберт у пределима Стеновитих Планина, на северозападу државе Вајоминг. Док се фармер спокојно шетао кроз шуму, изненада је спазно немам пред собом. Он је одмах наперно пушку и погодио животињу већ очу. Медвед је био тежак 620 килограма, а висок преко 3,5 метра. Фармер је медведа поклонено Јелском универзитету, где је он конзервисан. Ово је истовремено највећи медвед који се налази у музејским збиркама.

ПАЗИ — ГРАД ОТРОВА И МИКРОБА

Према подацима неких француских научника, ваздух изнад Париза садржи једну четвртину целокупне нечистоће ваздуха изнад Француске. Они су изјавили да би Париз требало пре назвати "градом прашине", него "градом светлости". Сваки Парижанин удахне дневно десет литара отровних угљеникових гасова и прогута пет милиона микроба. Кад би париска домаћинца која сваког дана чисти собу скупљала прашину коју притом отстрани, после годину дана имала би више од 5,5 килограма прашине. Научници износе још једну чињеницу. За загревање грађевина у Паризу сваке године потроши се 5.800 тона мазута, чијим се сагоревањем ствара око 20.000 килограма сумпорне киселине. Оволика количина киселине била би довољна да се у њој раствори цео пук војске.

ТРОТОАРИ У ПРОШЛОСТИ

У старим градовима нису постојали тротоари. Први тротоари у Паризу појавили су се тек крајем 18 века и изазвали су опште незадовољство, јер се сматрало да ће они ометати саобраћај и спречавати воду да се слива улицама. У многим улицама дошло је до жучних protesta грађана због зграде тротоара. Крајем 1833 године укупна дужина тротоара у Паризу износила је свега 16 километара, 1848 — 250, а 1869 године 1.088 километара. Данас париски тротоари имају дужину од 2.200 километара.

ШТУЦАО ДВЕ ГОДИНЕ

Штуцање је најчешће безазлена појава, па се често праве и шале на рачун онога који штуца. Оно је од давнина лечено на разне начине. Стари Грци голицали су пером нос онога који штуца да би изазвали његово кијање, а у новије време препоручује се да се попије чаша воде без дисања, стави лед на врат итд.

Али, штуцање може да буде врло дуготрајно, па и тешко обољење, које понекад може да проузрокује и смрт. Кад потраје више сати, треба звати лекара. Медицина препоручује око 200 лекова против штуцања, али у таквим случајевима ниједан није сасвим поуздан. Познат је случај Американца Теодора Сиверстона, који је без престанка штуцао две године и излечено се једног дана сасвим случајно и неочекивано. Ана Мајер из Њујорка имала је 1944 године напад штуцања, који је трајао шест недеља, а две године дошње добила је нов напад, који је трајао четири месеца. Она је тако громко штуцала да се један лекар из суседног стана жално настојички зграде "због пакленог лавежа једног пса у кући, који не престаје цео дан". Најзад, болесница је оперисана. Да би је спасели од штуцања, лекари су јој извадили један од два живца дијафрагме (мишићне пречаге која раздваја трбушну и грудну дупљу). Један париски лекар, који је имао слабо срце, умро је за време немачке окупације после два месеца непрекидног штуцања.

"КАМЕНИ ЦВЕТ" У КАРАКАСУ

Музеј модерне уметности у Каракасу, главном граду Венецуеле, личи на циновски камени цвет. Овакав облик дао му је бразилјански архитекта Нимајер. Пројект за ову зграду он је направно за свега дваест дана. Каракас је окружен планинама и у њему нема довољно светлости. Костур зграде направљен је у облику пирамиде која је окренута врхом на доле, док јој је база од стакла, те прима велике количине светлости. Спратови су тако распоређени да дневна светлост продире у све просторије кроз стаклени кров. Овове много доприносе и коси зидови куће-пирамиде, који рефлектују светлост.

је, шта су четирма странице швајцарског недељног листа "Ехо из Мајенгринга"? "Ехо из Мајенгринга" је званични орган хеглингенске општине, која се налази у кантону Арговија. Излази сваког петка, већ 63 године непрекидно, што му може служити на част кад се зна на какве светешкоће наизлазе и многи већи и јачи листови од њега. Друго је штампан у 800 примерака, а од пре десетак година повећао је тираж на хиљаду бројева.

Овај упорни листић никад не пише о спољној политици. Последњем рату није посветио ниједну вест, баш као да није ни вођен. Али зато је добро обавештен о свим суседним сајмовима, о смртним случајевима у том крају и о изгледима за бербу јабучка. Он ће увек прокоментарисати сваки коле важан локални догађај, пише о прошлости свог места, а део простора у сваком броју даје песничким ко-

жбеник администрације. Он с поносом показује на списак претплатника, који плаћају пет и по франака годишње. У самом Хеглингену их је 400, али их има и у Цириху, Луцерну, Сен-Галу и другим швајцарским градовима. Има их и у иностранству. Лист одлази у Париз, Фиренцу, па чак и у далеку Канаду — укупно 20 примерака. То су вероватно иселеници из Хеглингена, који, радећи у туђини, нису заборавили стари крај, већ их интересују вести из њега.

Строг критичар нашоа би доста замерки овом листу. Вести би му се учиниле неактуелне, а можда му се не би допале ни помало старовремске љубавне песме. Али зато редовним читаоцима нестрпљиво чекају сваки нов број и љубте се ако им не стигне у уобичајено време. Одраслији ваши, враћајући се из школе, неће заборавити да петком сврате у штампарију и да узму још влажан примерак листа.

РАДОСТАН КРАЉЕВИК ЈЕ ОДВЕО СНЕЖАНУ У СВОЈ ДВОРАЦ, ГДЕ СУ СРЕЂАНО ЖИВЕЛИ.

Први Европљанин с пластичном аортом

Седмнаестогодишњи Парижанин Роже био је весело младичи, као и остали његови вршњаци, волео је спортове и игре. Једног дана цео разред био је на прегледу у кардиолошком центру болнице Ларибоазјер. Кад је професор Сулије прегледао младог Рожеа, његово чело се замрачило. То исто вече позвао је декаде родитеље и саопштио им да Роже болује од озбиљне болести: урођене сужености аорте. А с таквим обољењем ниједан

а пластичне материје су још недовољно испитане. Ако, пак, не дође до операције, Роже ће живети још пет, шест, можда седам година... У срцима несрећних родитеља узвирала се тешка душевна борба. Да ли имају право да ставе на кошку живот свог детета? Да ли ће се Роже сложити с њиховом одлуком? Да није можда боље оставити младича да постепено умире?

становио је да се мора заменити део аорте у дужини од 15 сантиметара. У лакшим случајевима, као и код мале деце, исече се сужени део крвног суда, а затим се његови крајеви једноставно зашију. Овога пута то је било немогуће. У Рожеовим годинама крвни судови више нису тако гилки и растељиви, а петнаестсантиметара аорте није тако мало.

Пошто је исекао сужени део, професор је покушао да га замени замрзнутим аортама из болничке резерве, али ниједна није одговарала димензијама Рожеовог крвног суда. С професоровог чела капале су крупне капи зноја. Дрхтавим рукама превртао је он по следећим крвним судовима из резерве. Узалуд! А аорта болесничкова била је већ пресечена.

Наједном се зачуо одлучан професоров глас:

— Дајте ми ивалон! Брзо! Асистенти су се запрепастило погледали. Још ниједном у Француској није у ову сарку употребљен ивалон, пластична материја слична најлону. Да ли ће она издржати снажан притисак крви која шикља из срца? У Америци је ивалон само једном успешно примењен, код једног дечака знатно млађег од Рожеа. Професор се слепо препустио неискитаној пластичној материји, јер је она претстављала

последњу наду за Рожеов спас.

Вешти лекареви прсти хитро су почели да праве пластичну цевчицу дугу 20 сантиметара. Кад је цевчица завршена, он ју је зашио свиленим концима за крајеве пресечене аорте. За то је био потребан мајсторски рад милметарске тачности, који је трајао неколико сати. Најмања грешка приликом зашивања могла је да буде кобна. Али, тог четвртка професор Матје имао је свој дан. Његови прсти превазишли су мајсторство највештијих везиља и највешћих музичких виртуоза.

Око један и по после подне, пет сати од почетка операције, вештачки део аорте био је зашивен. Тада је кућно одлучан тренутак. Требао је пустити крв кроз прву аорту направљену људском руком у Европи. Можда ће ивалон попустити и крв разнети младичево срце. Најзад, крв је пуштена. Ивалон је издржао њен први налет...

У четири после подне, осам часова после почетка операције, Роже је напустио болницу са својим родитељима. Професор и његови асистенти још нису хтели да верују у чудо које су сами створили, па су остали у болници до поноћи, стрепећи да њихов пацијент неће бити у стању да живи са пластичном аортом и да ће се вратити да опет потражи њихову помоћ.

Многе недеље су прошле од тог дана и Роже се осећа одлично. Штавише, његова пластична аорта почела је да се прекрива крвима, која ће је ускоро сасвим оклопити. Први човек са аортом од „најлона“ — живи.

човек не може да преживи 30 година. Професор је објаснио родитељима да је аорта највећи крвни суд, који одводи прецишћену крв из срца и њоме храни цео организам. Она је толико важна да природа понеком новорођенчету „дарује“ две аорте, од којих се једна временом дегенерише. Ако је аорта сужена, удови не добијају довољно крви и дете постаје нежно и осетљиво. У току времена обољење постаје све теже и младој особи забрањује се сваки рад. Најмањи напор или узбуђење могу да је стану живота. Дечак се претвара у правог старца. Суочени са озбиљношћу болести њиховог детета, родитељи су се питали шта да раде. Једини спас је операција, али и она врло ретко успева. Никад се не зна да ли ће лекар међу замрзнутим крвним судовима узети са лешева наћи баш такав који одговара димензијама болесничковог срца,

Из дана у дан родитељи су тражили савете најбољих лекара, из ноћи у ноћ они су бдели, премисљајући шта да раде. Најзад, после две године колебања, сам Роже је донео одлуку. Мада је знао да од десет операција успева само једна, он се упутно професору Сулијеу и замолио га да га препоручи најбољем хирургу Француске и једном од првих у свету — Матјеу.

Операција је почела једног четвртка у осам и по часова. Сваких десет минута један асистент је излазио из операционе сале и извештавао узбуђене родитеље о току операције. У једанаест, после два часа очажничких напора, професор је саопштио родитељима да се сукобио са озбиљним тешкоћама. Не треба губити храброст али... треба бити спреман и на најгоре.

За то време у операционој сали лекари су се упустили у страшну трку за смрћу. Никад у својој каријери искусни професор Матје није наишао на веће тешкоће. Пошто је отворио грудни кош младича и узео његово срце у руке, у-

ПРОНАЛАЗАЧ КОЈИ СЕ НЕ СЛУЖИ СВОЈИМ ПРОНАЛАСКОМ

Електрична машина за бријање има као и многи други проналасци, необичну историју. Њу је пронашао француски берберин Пјер Фурниол, који данас има 67 година. Поред свог редовног посла, он је пре тридесет година био и велики љубитељ електротехнике и механике. Пошто му је било дојадило да брије муштерије обичним бријачем, он је после тромесечног даноноћног рада конструисао први електрични бријач, који је прави предак данашњих електричних машина за бријање. То је било 1925 године.

Фурниол је доживео огроман успех и одмах је патентирао свој проналазак. Предузео је и неколико турнеја по Француској и приказивао свој изум на вашарима, трговина и у биоскопским дворанама. Његов проналазак наишао је свуда на огромно интересовање, али нико није хтео да га откупи и масовно производи. Свет је

још био конзервативан. Разочаран, Фурниол се годинама сам бријао својим електричним бријачем, али га је и даље усавршавао. Нове патенте добио је 1931 и 1937 године.

У међувремену, Американца Шик патентирао је, по угледу на Фурниола, први електрични бријач у Америци. Овај изум у Новом свету постигао је одмах велики успех. То је било 1935 године. Неколико пута усавршаван, електрични бријач стекао је велику популарност у Америци.

Пјер Фурниол и данас је жив и још се бави берберским занатом у Белвилу, где у улици Мец има своју радњу. Његова електрична машина за бријање покварила се и он своје муштерије брије искључиво старим бријачем. Изум који је освојио цео свет није донео свом проналазачу ни пребијене

ВЕРОВАТИЈИ

ЗАКОНИК — У СТИХОВИМА

Француски новинар и државник Фердинанд Флокон (1800—1866) „препевао“ је цео француски Грађански

законик. Флоконова римована верзија Грађанског законика било је чак и штампана.

ПРВИ ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ДРЖАО КУРУ ЗА МРШАВЉЕЊЕ

Лондонски предузимач Вилијам Бентинг (1797 до 1878) био је први човек који је држао куру за мршављење. Бентинг је био висок свега 159 сантиметара, а имао је 102 килограма. Да би смршао, он је по савету неких лекара по неколико часова дневно радио гимнастику. Међутим, уколико је више вежбао утолико је више јео и, уместо да губи у тежини, он се и даље гојио.

Најзад, кад је од дебљине почео да губи слух, обратио се за савет доктору Вилијама Харвеју, који му је препоручио да из своје исхране избаци хлеб, бутер, млеко, шећер, маст, пиво и кромпир. Већ после неколико недеља Бентинг је, 1863 године објавио једну књижицу, која је доживела неколико издања, пуну похвала о дијети као најбољем средству за мршављење.

НЕДОСТУПНА ТВРЂАВА

У близини Чисмонеа, у Италији, налази се утврђени замак Коволо, саграђен у једној пећини која се налази 35 метара изнад пута усеченог у планину. У томе замку-тврђави, до кога се може

доспети само у корпи која се диже и спушта помоћу чекрка, аустријски војвода Леополд држао је 1354 године посаду од 500 војника.

ПОПАЈ

ПОПАЈУ ЈЕСИ Л' ИКАД ПАО С БРОДА У МОРЕ??

ЈЕСАМ, КИРО, И ВОДА ЈЕ СЛАНА!!

ПОПАЈ ЗНА СВЕ О МОРИМА И ОКЕАНИМА! ОН ЈЕ ПРОПУТОВАО ЦЕО СВЕТ!!

И СВА ВОДА ЈЕ СЛАНА! СО!!

НИЧЕГ СЕМ СОЛИ!

НЕМА БИБЕРА??

НЕ!! НЕМА!!

СОЛИ ИМА А БИБЕРА НЕМА??

СИРЦЕТА??

СЕНФА??

НЕ!!

ЗАР НИ ПАПРИКЕ??

ХИВАДАМА РОДИНА ОКЕАН ЈЕ БИО ТАКАВ И НИКО СЕ НИЈЕ СЕТИО ДА НЕШТО ПРЕДУЗМЕ!!

БИБЕР!!

СИРЦЕ!!

СЕНФ!!

ПАПРИКА!!

ХИВАДАМА РОДИНА!!

МИЛИОНИМА ГОДИНА!!

НАЈЗАД ЈЕ СЕ ПОСЛЕ ТОЛИКО ВРЕМЕНА, ПРОМЕНИТИ!!

ПОПАЈУ, КАД ИДУКИ ПУТ ПАДНЕШ У ОКЕАН СИЛНО КЕШ СЕ ИЗНЕНАДИТИ

МИСЛИШ КИРО??

ШТА ЛИ МУ ТО САМО ЗНАЧИ??

САД САМО ЧЕКАМ ДА НАИЂЕ КАКАВ БРОД ПА ДА СВЕ ТО ДОБРО ПРОМЕША!!

ТОМ СИМС

Са свих страна

ПРОЗОРИ ОД БЕТОНА

Један познати немачки физичар недавно је посетио америчке лабораторије у Брукхевну у којима се испитује протипа атомских гама-зракова на смеси силицијума. Упознавши се с радом у овим лабораторијама, физичар је изразио уверење да ће научници ускоро добити провидне табле од бетона и разних камења. „Бомбардо-

вањем" бетона гама-зрацима, који имају врло велику снагу, његови молекули међусобно мењају место, тако да материја постаје провидна, а да притом не губи ништа од своје отпорности. Није нимало чудновато, вели немачки физичар, што тврдимо да ће се за релативно кратко време наши прозори застакљивати бетоном.

ДА ЛЕСТВИЦЕ НЕ СКЛИЗНУ

У Француској се од нарочитог каучука производе „лазувци“ за доњи део лестеца. На њих немају никакво дејство петролеј, уље, разни хемиски производи и рђа. Ако се лестеце ставе на

бетон по коме је просуто уље, лазувци им неће да склизну, чак и ако су јако нагнуте. Захваљујући овом изуму, човек може без бриге да се по њима пење.

БУШИЛИЦА КОЈА НЕ ДИЖЕ ПРАШИНУ

Силикоза је болест коју најчешће добијају рудари. Од ње се оболева услед дисања прашине која настаје при раду с разним врстама бушилица. Један енглески конструктор усавршио је сад такву нараву која, док буши, усисава

прашину, и то помоћу ваздуха који је претходно, док је био компримирани, покретао машину за бушење. Усисана прашина скупља се у непропустљивој врећици, која се налази мало устрани, да не би сметала при раду.

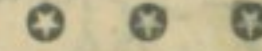

ПРОТИВ ОБИЈАЧА

У Енглеској је пуштена у продају врло отпорна каса, којој никаква лет-лампа, па чак ни експлозив, не може наштети. Њени зидови су од смеси челика, тунгстена, урана и титана, помешане с нарочитом керамичком земљом. Произвођач не гарантује једино за случајеве ако би неко покушао да их обије помоћу радијумских

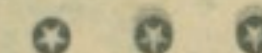

лет-лампи, које су недавно израђене у енглеском Институту за радијум. Ова направа снабдевена је „топом“ са електронском „цебаном“, помоћу кога се секу и најтврђи предмети. Али, да би се таква направа употребила треба имати енергетске изворе и стручно знање, које енглески обијачи, бар засад, немају.

РАДИОАКТИВНИ ОТПАЦИ У АТЛАНТИКУ

Да би се ослободили опасних радиоактивних отпадака који преостају приликом разбијања атома уранијума. Енглези их сад бацају у море. Тако је 1.500 тона тих отпадака бачено у Атлантски океан, на дубину од 2.200 метара. Сулови у којима се отпаци налазе довољно су јаки да одоле њиховом зрачењу у току наредних тридесет година.

ОСАМ АТОМСКИХ ПОДМОРНИЦА

Познато је да постоје свега две атомске подморнице: „Наутилус“ и „Морски вул“. Ова последња спуштена је у море јула 1955 године. Сједињене Америчке Државе намеравају да израде још шест подморница на атомски погон.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ДРУКЧИЈЕ ОД ОСТАЛИХ

Мале египатске крокодилске птице познате су у читавом свету због свог чудног „ортаклука“ с крокодилима, од кога и оне и ови велики гмизавци имају користи: крокодили чисте зубе, а птице храну. Међутим, крокодилска птица занимљива је због још једне своје особине. Наиме, док све остале птице седе на јајима да би их загрејале и тиме омогућиле да се из њих излегу млади, она лежи на јајима да би их охладила.

Крокодилска птица полагаје два до три јајета у рупу коју је ископала у песку, па их затим покрије песком. Преко ноћи, у раним јутарњим и позним вечерњим часовима она о јајима уопште не води бригу. Али, чим се сунце роди и његови зраци почну да греју песак, птица се враћа свом гнезду и леже на закопану јаја, да би их својим телом заштитила од врућине. Јер, ако би гнездо читав дан било изложено вредном афричком сунцу, млади се никад не би излегли, пошто би се јаја једноставно скувала.

С времена на време птица одлеће до каквог потока, покваси груди и одмах се враћа да би својим мокрым телом спречила претерано загревање јаја. Догађа се чак да том приликом узме у кљун мало воде и њоме влажи песак који је јаја покривена.

РАДИОАКТИВНИ ЈОД ЗА ЛЕЧЕЊЕ СРЧАНИХ БОЛЕСНИКА

У Америци се врше пробе с радиоактивним јодом, производом атомске енергије, за лечење срчаних болесника. Лечени болесници патили су од тешких видова ангине пекторис и од разних срчаних мана, па често и од једног и другог. Радиоактивни јод је уствари радиоизотоп произведен у атомском реактору путем зрачења обич-

ног јода. Засад на овај начин болест није излечена, али је умањена активност тироидних жлезда и на тај начин смањена брзина свих телесних процеса, што је много значило за срце, јер је требало мање да ради. После оваквог лечења пацијенти су били боље расположени, показивали су већу способност да се сами о себи старају, смањена је количина разних дотле потребних дрога и других лекова, а у исто време смањена је и опасност од компликација.

ЦИНОВСКА ДИЗАЛИЦА

Највећу теретну дизалицу у Европи има град Брест, у Француској. Дизалица се налази у трговачком делу пристаништа. Приликом проба она је подигла другу дизалицу, тешку 80 тона, и пренела је на даљину од 500 метара. Ова цинковска машина, названа „Атлас“, послужила је за дизање најтежих делова нових бродова који се граде у тамошњем бродоградилшту.

ОТПОРНЕ БАКТЕРИЈЕ С МОРСКОГ ДНА

Испитујући морске дубине, шведска научна експедиција с брода „Галатеа“ нашла је разне бактерије укопане у муљу на дну мора. Да би ова микроскопска телашка жива доспела на површину, употребљен је апарат за стварање високог притиска. Тако су бактерије доспеле на брод под истим притиском какав је владао у дубини од 10.000 метара. Под тим притиском и на температури која влада у дубини мора, та ситишња бића су се не само одржала, већ су се брзо множила. Али, највеће изненађење тек је очекивало научнике. Ове бактерије, којих је било до десет хиљада у једном кубном сантиметру муља, остале су у животној и кад су дошле изложене нормалном притиску.

РАКЕТА-РЕКОРДЕР

За време међународне геофизичке године, 1957—58, из тврђаве Черчил, у Канади, била испушена једна ракета која ће носити терет од 67,5 килограма разних инструмената за мерење и испитивање космичких појава. Она ће достићи висину од 288 километара, што претставља рекорд за ракете. Нова ракета је савршена од свих ранијих, јер ће носити довољно сабијеног ваздуха за цео погон и биће херметички затворена. Досадашње ракете су узимале спољни ваздух, који је био искварен њиховим излазним гасовима, јер оне, такође, ишле у облаку створеном од излазних гасова и испарене течности.

НОВО АТОМСКО ГОРИВО

Инжењери из нуклеарног института у Оук Риџу, у САД, пронашли су ново гориво за нуклеарне реакторе. То је уствари течност гориво, мешавина уранил-сулфата у тешкој води и торијум-оксида, такође у тешкој води. Неутрони уранила мењају торијум у уранил-233, који служи за атомско гориво. Како је торијум знатно јефтинији од урана, то ће и ово гориво бити много погодније. Оно се још испитује.

ДА МЕД БУДЕ СВЕЖ...

Један амерички агроном нашао је начин да се мед дуго одржи свеж. Први корак у квалитету меда је кристализација, а она се може спречити ултразвучним таласима. Кад је после извесног времена употребљен мед који је био наложен овим таласима с медом који њима није био изложен, увидело се да је први потпуно свеж и много укуснији од другог.

... херметичан уствари значи хермесовски, па према томе херметички затворен значи хермесовски затворен, затворен на Хермесов начин. Наиме, митолошком богу Хермесу приписиван је проналазак вештине да стаклену цев тако затвори тајанственим печатима да ваздух у њу не може да уђе.

... своју прву песму птица првендаћ почиње у марту, 41 минут пре изласка сунца. У априлу, ме-

... човек је сто пута већи од даждевњака, даждевњак је сто пута већи од водене буве, водена бува сто пута је већа од бактерије, бактерија је сто пута већа од вируса — изазивача дјепарализе, а овај вирус је сто пута већи од пречника једног атома.

... за астецког владара Монтезума, чију је државу разорио шпански конквистадор Кортес, спремао се сваког дана по 50 бокала „чоколатла“, напитка од какаоа, ваниле и меда. На његовом двору трошило се дневно 2.000 бокала овог напитка, који се може сматрати претком данашње чоколаде.

... изгледа да су Индуси први припитомили кокошке.

... птица киви није већа од кокошке, а ипак носи јаја која су шест пута већа од кокошких.

Водоравно: 1) презиме мађарског шаховског велемајстора; 2) птица која се баца из свог пепела (мит.); 3) индустријска биљка; 4) латинска свеза; 5) проналазач; 6) врста зимског спорта; 7) река у Санджаку; 8) руско национално алкохолно пиће направљено од ражаног слада; 9) врста першуна; 10) река у Француској; 11) јужни плод; 12) презиме нашег савременог композитора (Крсто); 13) један српски; 14) дивље животиње; 15) коњ; 16) планина у Бугарској; 17) римски поздрав; 18) отац (старосл.); 19) област у Војводини; 20) предлог; 21) велики камен блок; 22) река у Далмацији; 23) врста чамца.

Усправно: 1) течност која се издваја извесно време по згрушавању крви; 2) држава у Азији; 3) домаћа животиња; 4) иницијали хрватског публицисте стрељаног 1941 године; 5) наука која се бави проучавањем природних појава; 6) једна тригонометријска функција; 7) снага; 8) притока Дунава; 9) птица из породице врбана; 10) назив за уробенике у Океанији; 11) потугалско острво у Атлантском океану; 12) врста књижевног састава; 13) буба која има светле органе; 14) град у Италији; 15) траг сунчеве светлости; 16) мисао или идеја о којој се расправља; 17) борилиште; 18) начин изражавања, писања; 19) троцифрени број; 20) узвик.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Резултат по наредбини

- 111
- 332
- 555
- 777
- 999

Као што видите, сви ови бројеви састављени су из непарних цифара. Шта мислите, које цифре треба избацили да бисте, сабирајући преостале бројеве, добили збир 1.111? Одмах ћемо вам рећи да треба избацили све деветке, а остало препуштамо вама.

Ако никако не можете да решите овај задатак, ево вам решена. Избацили прву јединицу, трећу тројку, све петнице, трећу седмичицу, а деветке сте већ раније одбацили. Проконтролишите и видећете да вам збир износи 1.111.

Тајанствени кружићи

СЛ. 1

Узмите три различито обојене оловке — црвену, жућку и плаву, на пример — и обојите сваку површину на слици 1 која је означена црном линијом. Али, пазите! Воје треба употребити тако да додирне површине не буду исте боје. Другим речима, свака црна линија мора обавезно делити два поља различите боје.

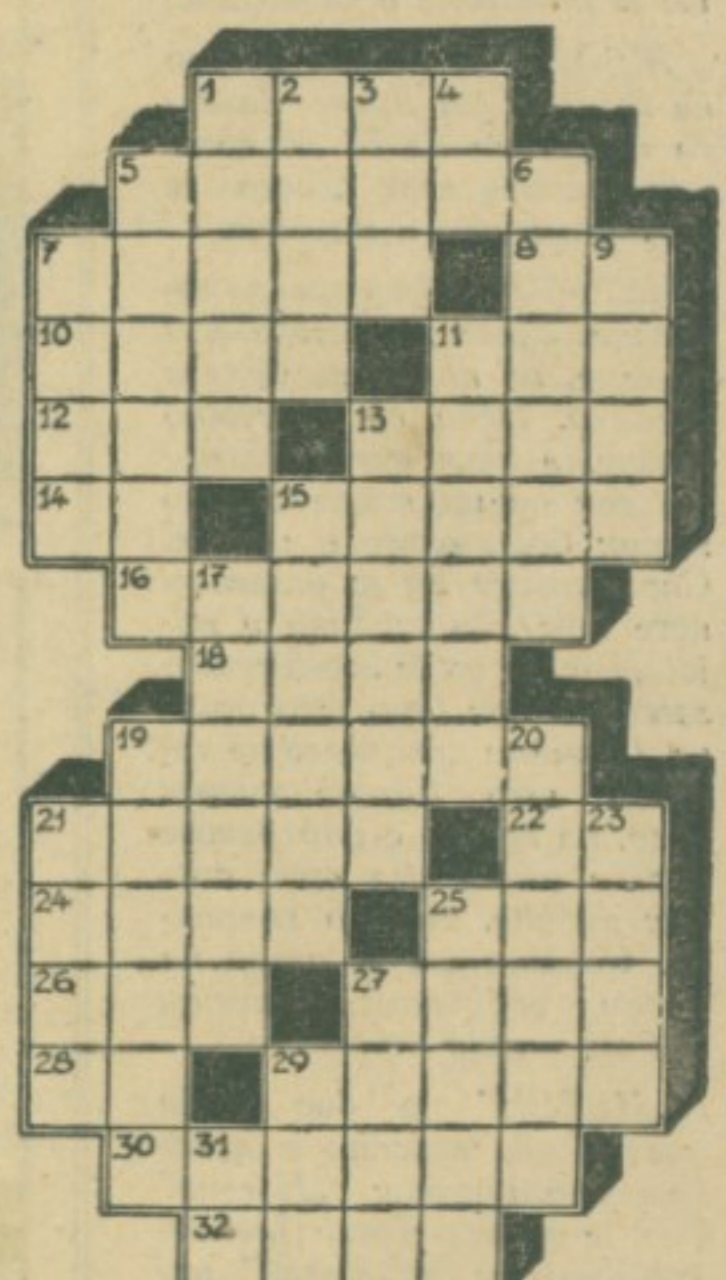
Покушајте и одмах ћете видети да није тако лако као што изгледа!

Ако не можете да обојите сами, помоћи ћемо вам ми. Оловкама које смо, према бо-

јама, назвали А, Б и В обојите поља као што видите на слици 2.

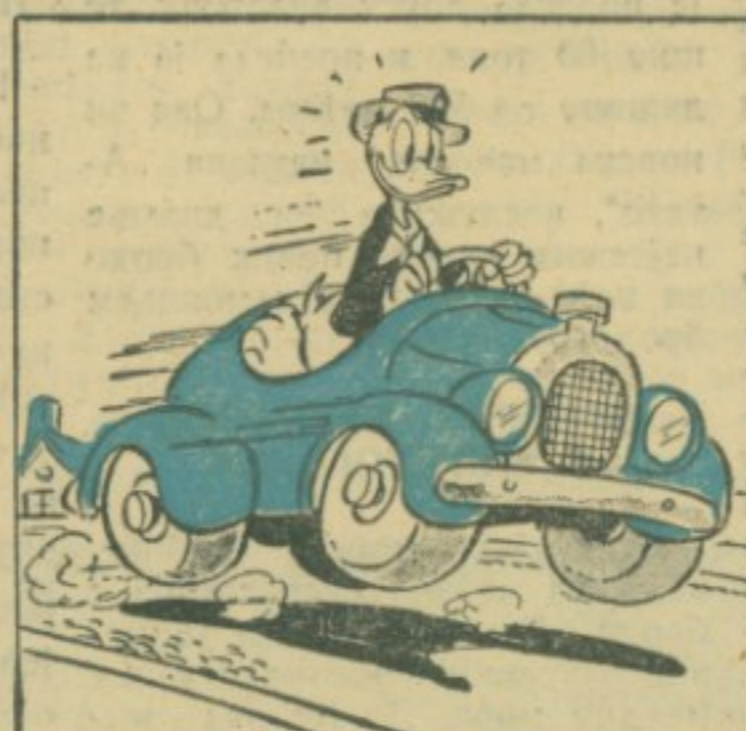
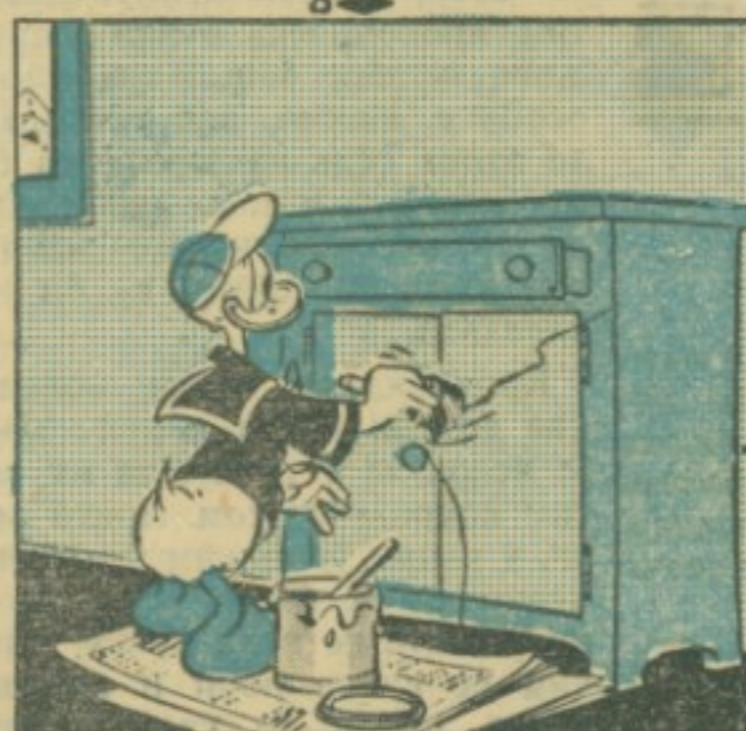
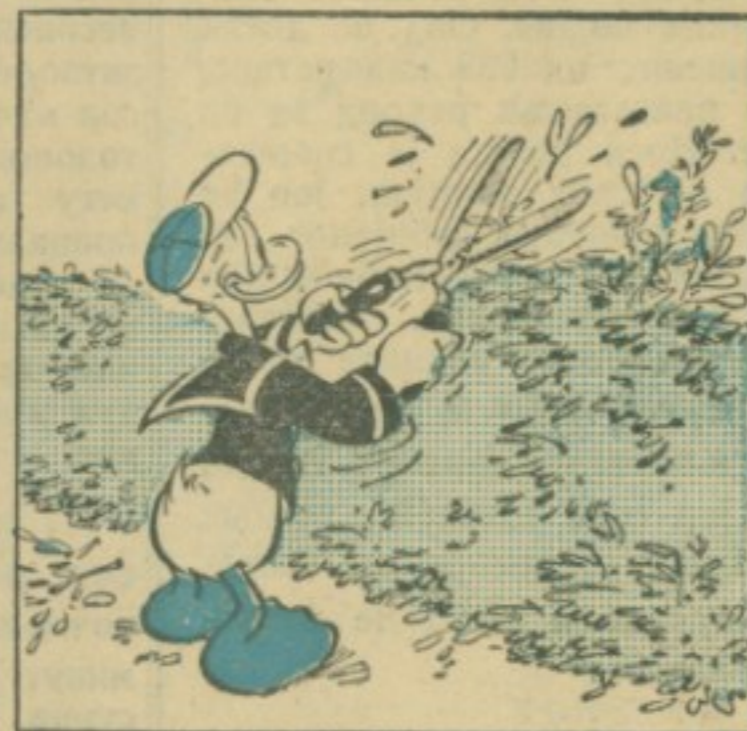
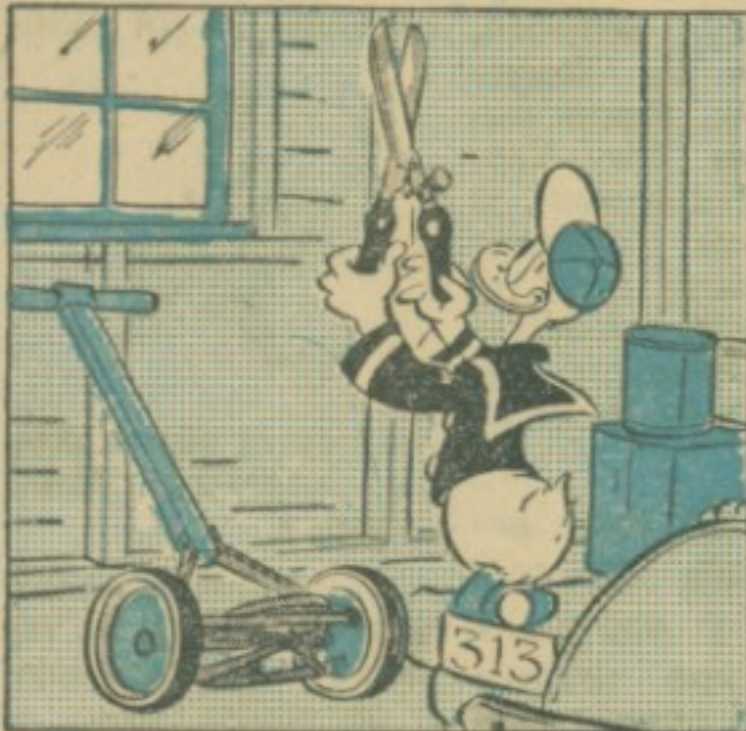
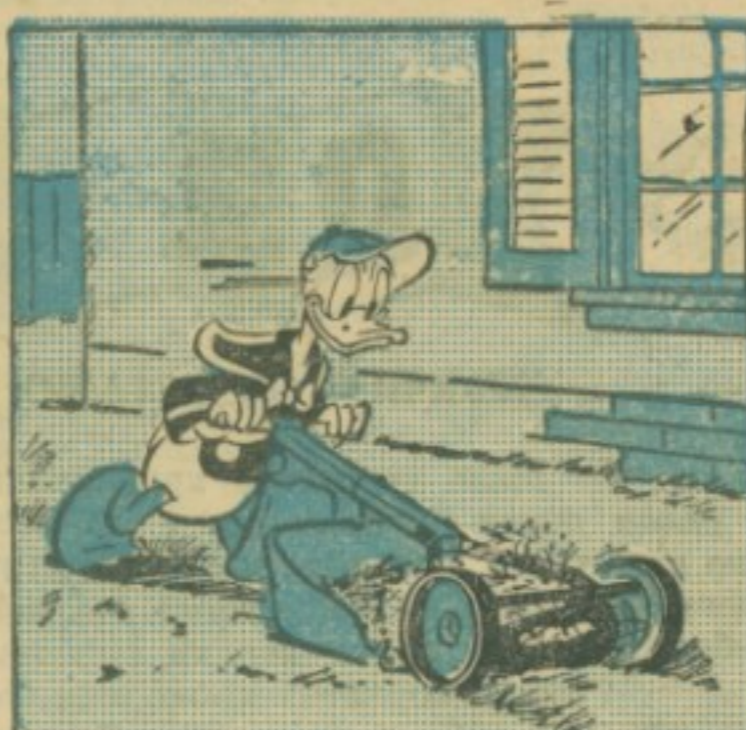
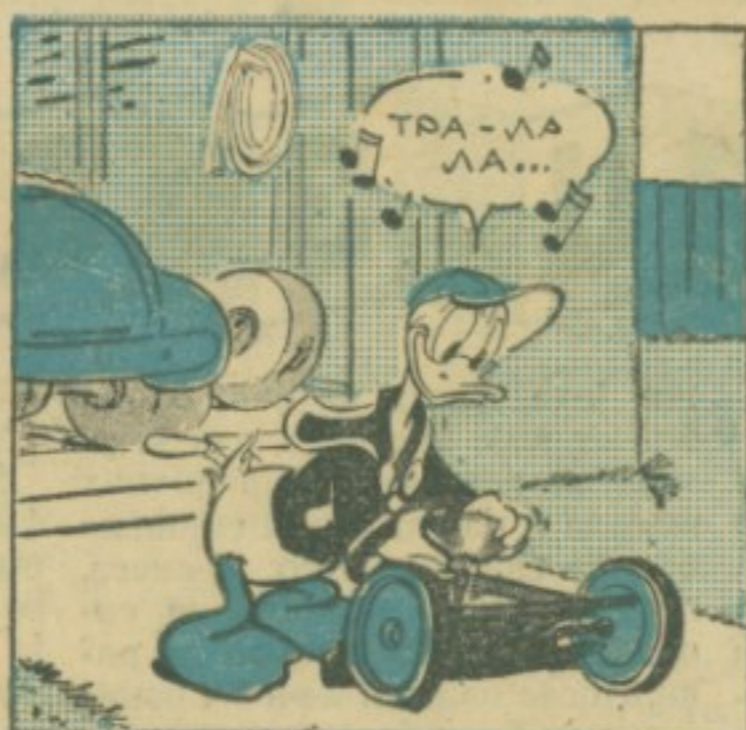
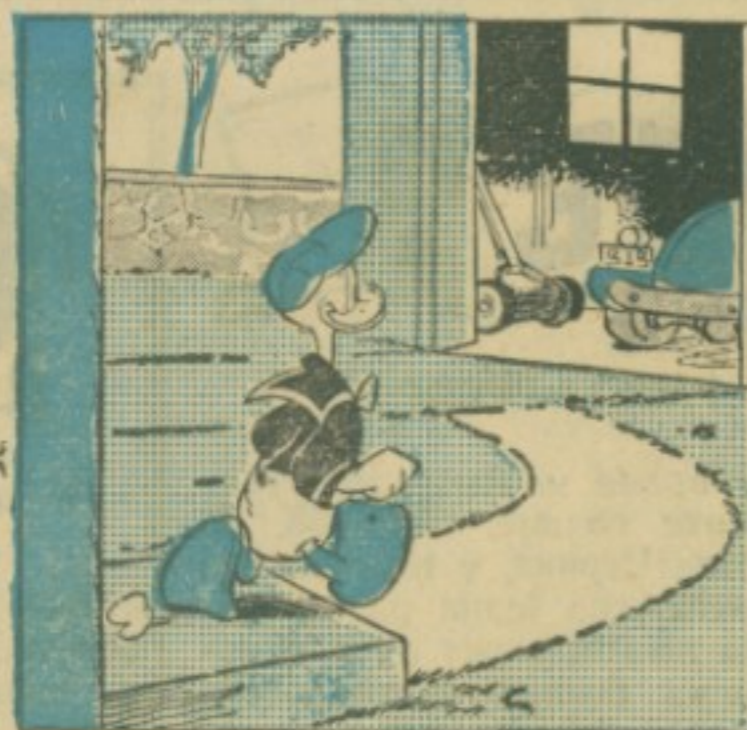
СЛ. 2

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) коса; 2) моруна; 3) реми; 4) ала; 5) Охајо; 6) од; 7) лара; 8) ам; 9) шапан; 10) нос; 11) Сима; 12) сепија; 13) бола; 14) ата; 15) ари; 16) Мосор; 17) роман; 18) Амана; 19) ораси; 20) адмија; 21) Мосор; 22) агва; 23) ага; 24) Лавов; 25) Рур; 26) дин; 27) девиза; 28) Нова.

Усправно: 1) комад; 2) оријаш; 3) су; 4) Ана; 5) мех; 6) ало; 7) роман; 8) Алана; 9) ораси; 10) адмија; 11) Мосор; 12) агва; 13) ага; 14) Лавов; 15) Рур; 16) дин; 17) девиза; 18) Нова.

ПОЗНАЈЕ СЛИКАРА

— Шта претставља ова слика коју си купио на изложби? — пита Белка Пају.
— Излазак или залазак сунца?
— Залазак.
— Откуд знаш? По слици се то уопште не може погодити.
— Не може по слици, али зато познајем сликара. Никад тај не устаје пре једнаест!

НАЈПОУЗДАНИЈИ СИМПТОМ

— озбиљно сам болестан, — жали се Пера Ждера Пају. — У последње време никако не могу да заспим у канцеларији.

ПАЈИНА ДЕФИНИЦИЈА БУЏЕТА

Гаја: Ујка-Паја, шта је то буџет?

Паја: Буџет... то је кад се човек не секира кад већ потроши новац, него почне са секирацијом још пре но што га је потрошио.

ЧОВЕК ОД ПОВЕРЕЊА

— Каково поверење уживате у граду? — питају Пера Ждера у банци од које би хтео да добије зајам.

— Опште и неподелено! — одговара поносно Пера. — Нема једног човека у граду коме нисам дужан.

Који је ОДГОВОР шачан?

МАДЛЕН АНЖЕВИН је: француска романијерка назив једног романа врста воћа општи назив за једну врсту слумца

ЖДАЛА је: планина у Босни стара народна игра врста воћа острво

ЧЕГРТАШИ су: врста номада назив за једну групу језера на Шар-Планини животиње део сељачких кола

КАД ЈЕ ИЗЛАЗИО ЛИСТ „НЕВЕН“?
1888
1897
1900
1901

ОДГОВОР:

МАДЛЕН АНЖЕВИН је веома рана врста грожња, увезена из Француске. Највише је раширена у Војводини.

ЖДАЛА је велико острво на левој обали Драве. Захвата површину од 78 квадратних километара. Доста је родно, али има и мочвара.

ЧЕГРТАШИ су врста скакаваца. Живе по ливадама и пољима, по падинама брда и степама. Неки су претежно зелени, а неки сиви или мрки, док су им крила обично живих боја, плаве и црвене. Спољашњост им је углавном исте боје као средина у којој живе, те их је стога тешко запазити пре него што полете. Црчање производе на тај начин што бутове задњих ногу, на којима с унутрашње стране имају ред врло ситних зубића, тару о покривце. Слушни им је орган на првом трбушном прстену. Женке немају легалице.

„**НЕВЕН**“ је био дечји лист. Први власник и дугогодишњи уредник „Невена“ био је доктор Јован Јовановић-Змај, те је „Невен“ називан Чика-Јовиним листом. Излазио је у Новом Саду и Загребу 1880—1891, 1899—1901 и 1911. Био је најбољи и најпознатији лист за децу и школску омладину.

Ти, сиболовице Малом Џонија и кинеза Шанг-Лина

ДОК РУСАРИ КОЈИ СУ ЗАРОВИЛИ ШАНГ-ЛИНА, ЏОНИЈА И ЊИХОВЕ ЦРНЕ ПРИЈАТЕЉЕ ЧЕКАЈУ НА ОТКУПНИНУ, ПРИБЛИЖАВА ИМ СЕ ЈЕДАН РАТНИ БРОД...

